

SSK GENEL KURUL DELEGELİKLERİ YANLIŞ BELİRLENİYOR

Aydınlık Dergisi, 10 Ağustos 1997

Yıldırım Koç

SSK'nın 44. Genel Kurulu 26-27 Haziran 1997 günleri toplanacakken, genel kurula katılacak işçi delegelerin saptanmasındaki tartışmalar nedeniyle, 7-8 Ağustos 1997 günleri toplanabildi. Toleyis Sendikası'nın yaptığı itiraz Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'ne gitti. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi ise şu kararı verdi: "93 üyenin tesbitinde, her işkolunda tek olan sendikaya üçer temsilci, aynı işkolunda birden fazla sendika bulunması halinde her bir sendikaya ikişer temsilcilik tahsisi ile kalan dört temsilciliğin ise konfederasyon içi demokrasi uyarınca en çok üyeye sahip olan sendikaya birer temsilcilik vermek suretiyle 4792 sayılı Kanununun 12. maddesini sözü ve özüyle birlikte yorumuyla..."

Ancak, yerel mahkeme bu kararı henüz değerlendirmedeğinden, bu karar bu genel kurulda uygulanmadı.

Yargıtay da, bu konuda görüş açıklayanlar da bu konuda büyük bir yanlış yapmaktadır. Birçok kişiyi ilgilendirmeyen bu konuyu, Türkiye'de bazı işlerin nasıl üstünkörü ele alındığının görülmesi amacıyla, özetleyeceğim.

SSK Genel Kurulu üç yılda bir toplanır. Bu genel kurula kimlerin delege olarak katılabileceği, 4792 sayılı Yasanın 12. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre, "en fazla işçiyi ve işvereni temsil eden işçi ve işveren konfederasyonu tarafından iş kollarına göre eşit sayıda seçilecek en az 50'şer işçi ve işveren temsilcisi" genel kurula katılır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, yasanın, "işkolu"ndan değil, "iş kolu"ndan söz etmesidir. Bu fark, konuya ilişkin tüm mevzuatta ısrarla sürdürüldüğünden, önemlidir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik de 3/c maddesinde genel kurula katılacak işçi ve işveren temsilcilerinin nasıl belirleneceğini şöyle açıklamaktadır: "En fazla işçiyi ve işvereni temsil eden işçi ve işveren Konfederasyonu tarafından iş kollarına göre eşit sayıda seçilecek en az 50'şer işçi ve işveren temsilcilerinden..."

Yönetmelik metninde de "işkolu" değil, "iş kolu"ndan söz edilmektedir.

Bu iş kolları nedir? Bu konuda görüş açıklayan herkes ve Yargıtay, bu iş kollarının, 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın 60. maddesinde yer alan "işkolları" olduğunu varsaymaktadır. Ancak böyle bir varsayım temelden yanlıştır. 4792 sayılı SSK Yasası'nda veya ilgili mevzuatta, SSK Genel Kurulu'na katılacak işçi delegelerinin Sendikalar Yasası'ndaki işkollarına göre belirleneceğine ilişkin hiçbir hüküm yoktur, Sendikalar Yasası'na hiçbir gönderme yoktur.

Peki, 4792 sayılı SSK Yasası'nda yer alan "iş kolları", 2821 sayılı Sendikalar Yasası'ndaki "işkolları"ndan (28 işkolu) farklı mıdır?

Evet, farklıdır. Sendikalar Yasası'ndaki "işkolları"ndan ayrı bir de "iş kolları" vardır. Bu nedenle de, yerel mahkemeler de, Yargıtay da, bu konuda görüş açıklayanlar da temel bir hata içindedir.

"İş kolları"na 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nda da gönderme yapılmaktadır. 506 sayılı Yasanın 74. maddesinde iş kazaları ve meslek hastalıkları prim oranının tespitinde şöyle denilmektedir: "İş kolları, tehlikenin ağırlığına göre sınıflara, bu sınıflar da özel iş şartlarına ve tehlikeyi önlemek için alınmış olan tedbirlere göre derecelere ayrılır."

Dikkat edileceği gibi, sosyal güvenlik mevzuatı çerçevesindeki "iş kolları", ekonomik faaliyetlere ilişkindir. Nitekim bu durum, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun İşkazaları ile Meslek Hastalıkları Sigortaları Prim Tarifesi'nde açıkça görülmektedir. Bu tarife, ekonomik faaliyetleri "işkolları"na göre değil, "iş kolları"na göre ayrıntılı bir biçimde sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma, ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılmasına ilişkin uluslararası normlara uygundur. Bu ayrıntılı sınıflandırmada, "iş kolları" 43 başlık altında toplanmıştır. Diğer bir deyişle, sosyal güvenlik mevzuatı açısından, uluslararası normlar dikkate alınarak hazırlanmış tasnife göre, 43 "iş kolu" vardır. SSK tarafından her yıl yayınlanan İstatistik Yıllığı'nın arkasında da ekonomik faaliyetlerin 43 iş kolluk bu sınıflandırmasının özeti yer almaktadır.

Ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılmasına ilişkin uluslararası normlara dayanılarak hazırlanan bu 43 "iş kolluk" tasnif ile, 2821 sayılı Sendikalar Yasası uyarınca çıkarılan İşkolları Tüzüğü arasında da bir bağ vardır. İşkolları Tüzüğü, "iş kolları"nı esas almıştır. Örneğin, İşkolları Tüzüğü'nde 3 sıra no.lu "petrol, kimya ve lastik" işkolunun yanında, "büyük grup no.13, 30, 31, 32" açıklaması yer almaktadır. Burada atıfta bulunulan "büyük grup", ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılmasıdır, sosyal güvenlik mevzuatında da kullanılan "iş kolları"dır. SSK'nın İşkazaları ile Meslek Hastalıkları Sigortaları Prim Tarifesinde yer alan "iş kolları"nda 13 no.lu işkolu "ham petrol ve tabii gaz," 30 no.lu işkolu "kauçuk sanayii," 31 no.lu işkolu "sanayide kullanılan esas kimya maddeleri ve suni gübreler imali," 32 no.lu işkolu ise "petrol tasfiyehaneleri"dir.

SSK Genel Kurulu'nda işçi ve işveren delegelerinin tespitinde, Sosyal Sigortalar mevzuatında hiçbir şekilde gönderme yapılmayan 2821 sayılı Sendikalar Yasası'ndaki işkolları kullanılamaz. Kullanılması gereken, Sendikalar Yasası uyarınca çıkarılan İşkolları Tüzüğü'nün de temelini oluşturan, ekonomik faaliyetin sınıflandırılması anlamındaki "iş kolları"dır. Bu iş kolları, sendikaların örgütlenmesine göre değil, ekonomik faaliyetlere göre belirlenmektedir. SSK delegasyonunun belirlenmesinde esas olan da, sendikal örgütlülük değil, ekonomik faaliyettir. Mevzuattaki "iş kolu" ve "işkolu" ayrımı da bu farkı belirtmek amacıyla bilinçli olarak yapılmıştır. SSK genel kurulları, 43 iş kolunda işçilerin eşit biçimde temsiline dayandırılmalıdır. Yerel mahkeme de, Yargıtay da, bu konuda görüş açıklayanlar da, bu farkın farkında olmadıklarından, temel bir hata yapmaktadırlar.